

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2021 – Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan

Blwyddyn archwilio: 2020-21

Dyddiad cyhoeddi: Mawrth 2022

Cyfeirnod y ddogfen: 2812A2022

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a chysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff y GIG yng Nghymru, ac adrodd wrth y Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'r sefydliadau hynny wedi defnyddio eu hadnoddau. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn gwneud ei waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw torfol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo ef ei hun unrhyw swyddogaethau.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2021

Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti lle mae'r adroddiad hwn yn y cwestiwn.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno	
Ynglŷn â'r adroddiad hwn	4
Negeseuon allweddol	5
Adroddiad manwl	
Archwiliad o'r cyfrifon	8
Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau	10
Atodiadau	
Atodiad 1 – adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf	18
Atodiad 2 – ffi archwilio	21
Atodiad 3 – risgiau archwilio ariannol	22

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r canfyddiadau o'm gwaith archwilio yn 2021 ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan (y Bwrdd Iechyd) a wnaed i gyflawni fy nghyfrifoldebau dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r Ddeddf honno'n ei gwneud yn ofynnol i mi:
 - archwilio ac ardystio'r cyfrifon a gyflwynwyd i mi gan y Bwrdd Iechyd, a'u gosod gerbron y Senedd;
 - fy argyhoeddi fy hun bod gwariant ac incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd a'u bod yn unol â'r awdurdodau; a hefyd
 - fy argyhoeddi fy hun bod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y modd y mae'n defnyddio adnoddau.
- 2 Rwy'n nodi fy nghanfyddiadau ar y cyfan dan y penawdau canlynol:
 - archwiliad o'r cyfrifon
 - trefniadau ar gyfer sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnyddio adnoddau
- 3 Digwyddodd gwaith archwilio eleni ar adeg pan oedd cyrff cyhoeddus yn parhau i ymateb i'r heriau digynsail a achoswyd gan bandemig COVID-19, gan adfer gwasanaethau ar yr un pryd. Cafodd fy rhaglen waith ei dylunio fel ag i roi'r sicrwydd gorau i bobl Cymru bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda. Rwyf wedi ystyried effaith yr argyfwng cyfredol ar gydnerthedd gwasanaethau cyhoeddus a'u ffurf yn y dyfodol. Roeddwn yn amcanu at sicrhau na fyddai fy ngwaith yn amharu ar ymdrechion cyrff cyhoeddus i fynd i'r afael â'r argyfwng, gan sicrhau hefyd ei fod yn parhau i gefnogi craffu a dysgu. Mae cyfyngiadau'n dal i fodoli ar wneud gwaith archwilio ar safleoedd, ac fe wnaethom barhau i weithio ac ymgysylltu o bell lle'r oedd yn bosibl, gan ddefnyddio technoleg. Mae'n anorfod bod hyn wedi cael effaith ar y ffordd yr ydym yn gwneud gwaith archwilio ond mae hefyd wedi helpu i sefydlu newidiadau cadarnhaol i'n ffyrdd o weithio.
- 4 Fel yn 2020, nid oedd fy ngwaith i archwilio'r cyfrifon heb ei heriau, nid dim ond o ran sut a ble yr oeddem yn gwneud y gwaith, ond hefyd o ran rhoi sylw i ystyriaethau ar gyfer datganiadau ariannol a oedd yn codi'n uniongyrchol o'r pandemig. Mae'r llwyddiant i'w gyflawni'n adlewyrchu cydymdrech gwych gan fy staff a swyddogion y Bwrdd Iechyd i gofleidio a galluogi ffyrdd newydd o weithio a pharhau i fod yn hyblyg i'r materion niferus a oedd yn codi ac i fod yn ystyriol ohonynt.
- 5 Rwyf wedi addasu ffocws a dull fy ngwaith archwilio perfformiad i sicrhau ei berthnasedd yng nghyd-destun yr argyfwng ac i'w gwneud yn bosibl gweithio o bell. Mae fy rhaglen waith wedi darparu ffocws ar themâu, gwersi a chyfleoedd mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r GIG a llesiant staff y GIG. Rwyf wedi adolygu'r rhaglen Profi, Olrhain, Diogelu, a'r broses o gyflwyno'r brechlyn COVID-

19. Mae fy nhimau archwilio lleol wedi gwneud sylwadau ynghylch sut y mae trefniadau llywodraethu wedi addasu i ymateb i'r pandemig, a'r effaith y mae'r argyfwng wedi'i chael ar ddarparu gwasanaethau. Rwyf hefyd wedi adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru.
- 6 Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb o'r materion a gyflwynwyd mewn adroddiadau mwy manwl i'r Bwrdd Iechyd eleni (gweler **Atodiad 1**). Rwyf hefyd yn cynnwys crynodeb o statws gwaith arfaethedig sy'n cael ei ail-gwmpasu ar hyn o bryd.
- 7 Mae **Atodiad 2** yn cyflwyno'r amcangyfrif diweddaraf o'r ffi archwilio y bydd angen i mi ei chodi i dalu costau gwneud fy ngwaith, o'i gymharu â'r ffi wreiddiol a nodwyd yng Nghynllun Archwilio 2021.
- 8 Mae **Atodiad 3** yn nodi'r risgiau archwilio ariannol a nodwyd yn fy Nghynllun Archwilio 2021 a sut yr aethpwyd i'r afael â hwy drwy'r archwiliad.
- 9 Mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyllid wedi cytuno ar gywirdeb ffeithiol yr adroddiad hwn. Mae fy nhîm yn ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio, Cyllid a Risg ar 3 Chwefror 2022. Bydd y Bwrdd yn cael yr adroddiad yn un o gyfarfodydd diweddarach y Bwrdd a bydd pob aelod yn cael copi. Rydym yn annog y Bwrdd Iechyd yn gryf i drefnu ei fod yn cael ei gyhoeddi'n ehangach. Byddwn yn trefnu bod yr adroddiad ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#) ar ôl i'r Bwrdd ei ystyried.
- 10 Hoffwn ddiolch i staff ac aelodau'r Bwrdd Iechyd am eu help a'u cydweithrediad trwy gydol fy archwiliad.

Negeseuon allweddol

Archwiliad o'r cyfrifon

- 11 Rwyf wedi dod i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi'u paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac rwyf wedi cyhoeddi barn archwilio ddiamod arnynt. Ni chanfu fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol y Bwrdd Iechyd (a oedd yn berthnasol i'm harchwiliad i). Fodd bynnag, gosodais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy adroddiad i'r Senedd, i dynnu sylw at ddatgeliadau yn nodyn 21 yn y cyfrifon sy'n ymwneud ag effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a gyhoeddwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru.
- 12 Fe wnaeth y Bwrdd Iechyd fantoli'r cyfrifon ar gyfer y cyfnod o dair blynedd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 ac nid oedd ganddo unrhyw drafodion ariannol perthnasol eraill nad oeddent yn unol â'r awdurdodau na heb eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamod ar reoleidd-dra'r trafodion ariannol yng nghyfrifon y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21.
- 13 Ochr yn ochr â'm barn archwilio, gosodais adroddiad o sylwedd ar ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd i nodi manylion pellach ynghylch y paragraff Pwyslais ar Fater a gynhwysais yn fy marn archwilio.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau

14 Mae fy rhaglen o waith Archwilio Perfformiad wedi fy arwain at y casgliadau canlynol:

- mae'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu yn gwneud cyfraniad pwysig i reoli COVID-19 yng Nghymru. Er bod y rhaglen wedi ei chael yn anodd ymdopi â brigau cynharach yn nhrosglwyddiad y feirws, mae wedi dangos gallu i ddysgu ac esblygu'n gyflym mewn ymateb i'r heriau y mae wedi'u hwynebu.
- mewn perthynas â Threfniadau Llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru: ers yr adolygiadau blaenorol yn 2015, mae trefniadau llywodraethu, rheoli a chynllunio wedi gwella, ond yn awr bydd effaith COVID-19 yn golygu bod angen strategaeth glir i adfer gwasanaethau a byddai'n dal o fudd adolygu'r trefniadau llywodraethu ehangach ar gyfer gwasanaethau arbenigol yn unol â'r ymrwymadau yn 'Cymru Iachach'.
- mae'r rhaglen i frechu rhag COVID-19 yng Nghymru wedi cael ei chyflawni ar gyflymder sylweddol gyda phartneriaid lleol, cenedlaethol ac ar lefel y DU yn cydweithio i frechu cyfran sylweddol o boblogaeth Cymru. Yn awr mae angen cynllun eglur ar gyfer yr heriau sydd o'n blaenau.
- mae holl gyrff y GIG wedi cadw ffocws eglur ar les staff trwy gydol y pandemig ac wedi rhoi ystod eang o fesurau ar waith i gefnogi iechyd corfforol a lles meddyliol eu staff yn ystod yr argyfwng. Mae'n hollbwysig yr adeiledir ar y gweithgareddau hyn, a bod lles staff yn dal i fod yn flaenoriaeth ganolog i gyrff y GIG wrth iddynt ymdrin â heriau cyfunol adfer gwasanaethau, parhau i ymateb i bandemig COVID-19, a hefyd rheoli pwysau tymhorol.
- mae'r Bwrdd Iechyd wedi bod trwy gyfnod o drosiant uchel ymhlith ei uwch arweinwyr ar lefel y Bwrdd gan fod â nifer o leoedd gwag ar gyfer Aelodau Annibynnol hefyd. Mae angen i'r Bwrdd Iechyd reoli'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r trosiant hwn, yn enwedig o ystyried yr heriau gweithredol sylweddol y mae'n eu hwynebu.
- mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau digonol i gynnal busnes y Bwrdd a Phwyllgorau; fodd bynnag, mae cyfleoedd i wella'r trefniadau hyn.
- mae'r Bwrdd Iechyd yn sefydlu ei strwythur llywodraethu newydd ac yn cryfhau ei fecanweithiau sicrwydd, ond bydd angen iddo fynd ati'n barhaus i'w monitro a'u hadolygu i sicrhau eu bod yn gweithredu fel a fwriadwyd.
- mae'r Bwrdd Iechyd wedi cyflawni ei amcanion ariannol ac mae ganddo reolaethau a threfniadau monitro a rheoli sy'n effeithiol ar y cyfan. Fodd bynnag, bydd angen iddo reoli ei ddiffyg sylfaenol i sicrhau ei gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.
- mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau cynllunio rhesymol sy'n gyson â strategaethau corfforaethol a rhanbarthol ehangach. Er bod y Cynllun

Blynyddol yn darparu eglurder ynghylch amcanion strategol y Bwrdd Iechyd, nid yw'n cynnwys y cerrig milltir targed y mae eu hangen i alluogi monitro effeithiol i ddigwydd. Bu oedi gyda chynlluniau i gyflwyno fframwaith monitro a deilliannau oherwydd y pandemig, gan arwain at graffu a sicrwydd cyfyngedig gan y Bwrdd a Phwyllgorau mewn perthynas â'r modd y cyflawnir y blaenoriaethau yn y Cynllun Blynyddol.

- mae'r Bwrdd Iechyd wedi gwella'r ffordd y mae'n cynllunio ac yn darparu gwasanaethau radioleg yn sylweddol trwy arweinyddiaeth gref a defnyddio proses o fodlu'r galw a capasiti i ganfod a gweithredu datrysiadau i ymateb i'r galw cynyddol a newidiadau i'r modd y darperir gwasanaethau ac i lwybrau cleifion.

15 Caiff y canfyddiadau hyn eu hystyried ymhellach yn yr adrannau canlynol.

Adroddiad manwl

Archwiliad o'r cyfrifon

- 16 Mae'r adran hon o'r adroddiad yn crynhoi canfyddiadau fy archwiliad o ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21. Trwy gyfrwng y datganiadau hyn y mae'r sefydliad yn dangos ei berfformiad ariannol ac yn nodi ei asedau net, ei gostau gweithredu net, enillion a cholledion cydnabyddedig, a lliffoedd arian. Mae paratoi'r datganiadau'n elfen hanfodol o ddangos stiwardiaeth briodol ar arian cyhoeddus.
- 17 Roedd fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2021 yn nodi'r risgiau archwilio ariannol ar gyfer yr archwiliad o ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21. Mae **Arddangosyn 4** yn **Atodiad 3** yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut yr ymdriniwyd â hwy fel rhan o'r archwiliad.
- 18 Caiff fy nghyfrifoldebau am archwilio datganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd eu disgrifio yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad o Gyfrifoldebau](#), sydd ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Cywirdeb a pharatoi datganiadau ariannol 2020-21

- 19 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon y Bwrdd Iechyd wedi cael eu paratoi'n briodol a'u bod yn berthnasol gywir ac rwyf wedi cyhoeddi barn archwilio ddiamod arnynt. Ni chanfu fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol yn rheolaethau mewnol y Bwrdd Iechyd (a oedd yn berthnasol i'm harchwiliad i). Fodd bynnag, gosodais baragraff Pwyslais ar Fater yn fy adroddiad i dynnu sylw at ddatgeliadau yn y cyfrifon mewn perthynas â Chyfarwyddyd Gweinidogol i ariannu rhwymedigaethau treth pensiwn clinigwyr y GIG mewn perthynas â blwyddyn ariannol 2019-20.
- 20 Rydym yn cydnabod cyflawniad arwyddocaol y tîm Cyllid i baratoi'r datganiadau ariannol i safon dda, yn wyneb yr heriau a grëwyd gan y pandemig.
- 21 Rhaid i mi adrodd ar faterion sy'n deillio o'm gwaith wrth y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu cyn fy mod yn cyhoeddi fy marn archwilio ynglŷn â'r cyfrifon. Fe nododd fy Arweinydd Ymgysylltu ar gyfer Archwilio Ariannol y materion hyn wrth Bwyllgor Archwilio'r Bwrdd Iechyd ar 8 Mehefin 2021. Mae **Arddangosyn 1** yn crynhoi'r materion allweddol a nodwyd yn yr adroddiad hwnnw.

Arddangosyn 1: materion a nodwyd yn yr adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol

Mater	Sylwadau'r Archwilwyr
Camddatganiadau nas cywirwyd	Nid oedd unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd.
Camddatganiadau a gywirwyd	Roedd nifer o gamddatganiadau a gywirwyd a oedd yn cywiro gwallau dosbarthu neu'n darparu datgeliad naratif ychwanegol.
Materion arwyddocaol eraill	Fe ofynnwyd ni i'r Bwrdd Iechyd nodi naratif ychwanegol yn Nodyn 21.1 – Rhwymedigaethau digwyddiadol – i ddatgelu'r rhwymedigaeth bosibl a allai ddeillio o'r Cyfarwyddyd Gweinidogol i Lywodraeth Cymru ariannu rhwymedigaethau treth pensiwn uwchlaw'r trothwy o ran y lwfans blynyddol ar gyfer arbedion pensiwn. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynnwys y rhwymedigaeth ddigwyddiadol ychwanegol.

- 22 Byddaf hefyd yn adolygu ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan unwaith y bydd y Swyddfa Archwilio Genedlaethol wedi cyhoeddi canllawiau perthnasol ar gyfer archwilio'r ffurflen hon.
- 23 Mae fy archwiliad ar wahân o ddatganiadau ariannol y Cronfeydd Elusennol yn mynd rhagddo ar hyn o bryd, ac rwy'n disgwyl y bydd y cyfrifon yn cael eu cymeradwyo gan Bwyllgor y Cronfeydd Elusennol ar 12 Ionawr 2021 ac yn cael eu llofnodi, yn dilyn ystyried fy adroddiad ar y datganiadau ariannol, gan yr Ymddiriedolwyr ar ôl cyfarfod y Bwrdd ar 26 Ionawr 2021. Bydd y farn archwilio'n cael ei chyhoeddi'n fuan wedyn.

Rheoleidd-dra Trafodion Ariannol

- 24 Fe wnaeth y Bwrdd Iechyd fantoli'r cyfrifon ar gyfer y cyfnod o dair blynedd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021 ac nid oedd ganddo unrhyw drafodion ariannol perthnasol eraill nad oeddent yn unol â'r awdurdodau na heb eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamod ar reoleidd-dra'r trafodion ariannol yng nghyfrifon y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21.
- 25 Rhaid i drafodion ariannol y Bwrdd Iechyd fod yn unol â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Rhaid i'r Bwrdd Iechyd fod â'r pwerau i gael yr incwm ac i ysgwyddo'r

gwariant. Mae ein gwaith yn adolygu'r pŵerau hyn ac yn profi nad oes unrhyw elfennau perthnasol o incwm na gwariant nad oes gan y Bwrdd lechyd y pŵerau i'w cael neu eu hysgwyddo.

- 26 Lle nad yw Bwrdd lechyd yn mantoli'r cyfrifon, mae ei wariant yn mynd y tu hwnt i'w bŵerau i wario ac felly rhaid i mi amodi fy marn ar reoleidd-dra. Ar gyfer y cyfnod o dair blynedd a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2021, fe wnaeth y Bwrdd lechyd fantoli'r cyfrifon gyda gwarged cronus o £0.512 miliwn ar gyfer gwariant refeniw. Fe wnaeth y Bwrdd lechyd gyflawni ei ddyletswydd i fantoli'r cyfrifon mewn perthynas â gwariant cyfalaf hefyd gyda gwarged o £0.082 miliwn dros yr un cyfnod o dair blynedd.
- 27 Mae gennyf y pŵer i osod adroddiad o sylwedd ar gyfrifon y Bwrdd lechyd ochr yn ochr â'm barnau pan fo arnaf eisiau amlygu materion. Gosodais adroddiad o sylwedd ar ddatganiadau ariannol y Bwrdd lechyd i roi manylion pellach mewn perthynas â'r paragraff Pwyslais ar Fater a gynhwysais yn fy marn archwilio. Roedd y paragraff Pwyslais ar Fater yn tynnu sylw at ddatgeliadau yn y cyfrifon yn nodyn 21.1 mewn perthynas ag effaith Cyfarwyddyd Gweinidogol a roddwyd ar 18 Rhagfyr 2019 i Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio adnoddau

- 28 Mae'n ofynnol yn statudol fy mod yn fy argyhoeddi fy hun bod gan y Bwrdd lechyd drefniadau priodol i sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a darbodaeth o ran defnyddio'i adnoddau. Rwyf wedi gwneud amrywiaeth o waith archwilio perfformiad yn y Bwrdd lechyd dros y 12 mis diwethaf i'm helpu i gyflawni'r cyfrifoldeb hwnnw. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys:
- archwilio sut y mae cyrff y GIG wedi ymateb i heriau cyflawni'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu.
 - adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau lechyd Arbenigol Cymru.
 - adolygu pa mor dda yr oedd y broses o gyflwyno'r rhaglen i frechu rhag COVID-19 yn mynd rhagddi.
 - adolygu sut y gwnaeth cyrff y GIG gefnogi lles staff yn ystod pandemig COVID-19.
 - cwblhau asesiad strwythuredig fesul cam o drefniadau corfforaethol y Bwrdd lechyd ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.
 - adolygu Gwasanaethau Radioleg y Bwrdd lechyd a'r cynnydd a wnaed i fynd i'r afael â'r argymhellion o'n hadroddiad lleol yn 2017 a chenedlaethol yn 2018 ar wasanaethau radioleg.

29 Caiff fy nghasgliadau yn seiliedig ar y gwaith hwn eu nodi isod.

Y rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu

- 30 Fe wnaeth fy ngwaith archwilio sut yr ymatebodd gwasanaethau cyhoeddus i heriau cyflawni Rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu Llywodraeth Cymru. Yn ogystal â gwneud sylwadau am gyflawni'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu hyd at a chan gynnwys ym mis Rhagfyr 2020, fe wnaeth fy adroddiad nodi rhai o'r heriau a chyfleoedd allweddol a fydd yn cyflwyno'u hunain fel rhan o'r frwydr barhaus i reoli COVID-19.
- 31 Canfûm fod gwahanol rannau o'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector yng Nghymru wedi cydweithio'n dda i adeiladu'r rhaglen Profi, Orlhain, Diogelu yn gyflym. Fe wnaeth cyfluniad y system gyfuno goruchwyliaeth ac arbenigedd technegol cenedlaethol â pherchnogaeth leol a rhanbarthol ar y rhaglen, a'r gallu i ddefnyddio cudd-wybodaeth a gwybodaeth leol i lunio ymatebion.
- 32 Mae trefniadau ar gyfer profi ac olrhain cysylltiadau wedi esblygu wrth i'r pandemig fynd rhagddo. Ond fe brofodd yn gryn her cynnal perfformiad gofynnol y trefniadau hyn yn wyneb galw cynyddol.
- 33 Er gwaethaf gweithgarwch profi ac olrhain cynyddol, fe barhaodd y feirws i ymledu, ac fel mewn rhannau eraill o'r DU ac yn rhyngwladol, bu angen i weithgarwch profi ac olrhain gael ei ategu â chyfyngiadau symud lleol a chenedlaethol mewn ymgeis i leihau cyfraddau trosglwyddo.
- 34 Er bod ystod o fecanweithiau cymorth yn bodoli, mae'n dal i fod yn anodd gwybod pa mor dda y mae'r elfen 'diogelu' o Profi, Orlhain, Diogelu wedi bod yn gweithio i gynorthwyo pobl i hunanynysu.

Trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru

- 35 Ym mis Mai 2021, cyhoeddais fy adolygiad o drefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru. Cydbwyllgor yw Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru sy'n cynnwys, ac yn cael ei ariannu gan, y saith bwrdd iechyd lleol yng Nghymru. O ddydd i ddydd, mae'r Cydbwyllgor yn dirprwyo cyfrifoldeb gweithredol am gomisiynu i swyddogion Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, trwy'r tîm rheoli. Mae gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, a letyir gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg, gyllideb flynyddol o £680 miliwn ac mae'n gwneud penderfyniadau ar y cyd ynglŷn ag adolygu, cynllunio, caffael a monitro perfformiad gwasanaethau arbenigol ar gyfer poblogaeth Cymru ar ran byrddau iechyd.
- 36 Yn 2015, fe wnaeth dau adolygiad ar wahân amlygu materion gyda threfniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru. O ystyried yr amser a oedd wedi mynd heibio ers y ddau adolygiad, ynghyd â phwysau cynyddol

ar y gwasanaeth a phwysau ariannol cynyddol a'r dirwedd newidiol o ran comisiynu cydweithredol, roeddwn yn teimlo ei bod hi'n amserol adolygu trefniadau llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru.

- 37 Canfu fy adolygiad fod nifer o welliannau wedi cael eu gwneud i'r trefniadau llywodraethu ar y cyfan ym Mhwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru ers 2015. Fe wnaed cynnydd da i gryfhau trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd gwasanaethau arbenigol, er bod cyfle o hyd i gynyddu'r sylw a roddir i adrodd ar gyllid, perfformiad, ac ansawdd yn y Cydbwyllgor. Mae angen adolygu'r trefniadau ar gyfer recriwtio a gwobrwyo aelodau annibynnol sy'n eistedd ar y Cydbwyllgor hefyd o ystyried rhai o'r heriau o ran llenwi'r rolau hyn. Mae gan aelodau presennol y Cydbwyllgor berthynas weithio iach ac maent yn gweithredu'n dda gyda'i gilydd. Fodd bynnag, mae'r model cyfredol yn creu gwrthdaro buddiannau posibl oherwydd bod rhai aelodau o'r Cydbwyllgor hefyd yn Brif Swyddogion y cyrff iechyd a gomisiynir i ddarparu gwasanaethau arbenigol.
- 38 Canfu fy adolygiad fod trefniadau ar gyfer cynllunio gwasanaethau a gomisiynir yn dda ar y cyfan a bod y ffocws ar werth yn gwella. Fodd bynnag, mae rhai gwasanaethau newydd allweddol megis modelau gwasanaeth newydd ar gyfer trawma mawr a llawfeddygaeth thorasig wedi cymryd amser hir i'w cytuno a'u rhoi ar waith. Canfu fy adolygiad hefyd fod pandemig COVID-19 wedi effeithio'n sylweddol ar ddarparu gwasanaethau arbenigol, ac y dylai datblygu cynllun i adfer gwasanaethau arbenigol fod yn flaenoriaeth yn awr. Mae cynllun hirdymor Llywodraeth Cymru ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol, Cymru Iachach, yn dynodi bwriad i adolygu nifer o swyddogaethau cenedlaethol a letyir, gan gynnwys Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, gan amcanu at 'gyfnerthu gweithgarwch cenedlaethol a gwneud llywodraethu ac atebolrwydd yn fwy eglur'.
- 39 Er bod y trefniadau llywodraethu ar gyfer Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru wedi parhau i wella, mae fy adroddiad yn dangos bod nifer o agweddau ar fodel Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru y mae'n werth rhoi sylw pellach iddynt.

Y rhaglen frechu

- 40 Fe ganolbwyntiodd fy archwiliad ar gyflwyno'r rhaglen i frechu rhag COVID-19 yng Nghymru hyd at fis Mehefin 2021, y ffactorau a effeithiodd ar ei chyflwyno a heriau a chyfleoedd yn y dyfodol.
- 41 Mae'r rhaglen frechu wedi cael ei chyflawni ar gyflymder sylweddol. Ar adeg cyhoeddi'r adroddiad, y cyfraddau brechu yng Nghymru oedd yr uchaf o blith y pedair gwlad yn y DU, ac roeddent gyda'r uchaf yn y byd. Darparodd y cerrig milltir yn strategaeth frechu Llywodraeth Cymru hwb cryf i'r rhaglen a hyd at adeg cyhoeddi'r adroddiad, roedd y cerrig milltir allweddol wedi cael eu cyrraedd.
- 42 Mabwysiadwyd canllawiau Cydbwyllgor y DU ar Frechu ac Imiwneiddio ynghylch grwpiau blaenoriaeth ond mae'r broses o adnabod pobl yn rhai o'r grwpiau hyn wedi bod yn gryn her.

- 43 Mae'r sefydliadau a fu'n rhan o gyflwyno'r rhaglen wedi gweithio'n dda i sefydlu ystod o fodolau brechu sy'n gwneud y defnydd gorau o'r brechlynnau sydd ar gael, gan hefyd ddarparu cyfleoedd i roi brechiadau'n agos at y cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.
- 44 Ar y cyfan roedd y gyfradd derbyn brechiadau hyd at adeg cyhoeddi'r adroddiad yn uchel, ond roedd cyfradd derbyn is ar gyfer rhai grwpiau ethnig ac yn y cymunedau mwyaf amddifadus. Ar adeg yr archwiliad, roedd gwastraff brechlynnau'n fach iawn, ond roedd pryderon yn dod i'r amlwg ynghylch peidio â chadw apwyntiadau a drefnwyd.
- 45 Y gadwyn gyflenwi ryngwladol yw'r ffactor mwyaf arwyddocaol sy'n effeithio ar gyflwyno'r rhaglen, gyda stoc gyfyngedig o frechlynnau'n cael ei chadw yng Nghymru. Fodd bynnag, roedd ymwybyddiaeth gynyddol o lefelau cyflenwadau yn y dyfodol yn galluogi byrddau iechyd i reoli'r broses o gyflwyno'r rhaglen frechu mewn modd effeithiol.
- 46 Wrth i'r rhaglen symud i mewn i ail hanner 2021, fe ddaeth heriau i'r fei o ran annog rhai grwpiau i gael eu brechu, cydnerthedd y gweithlu brechu ac argaeledd lleoliadau. Mae angen cynllun tymor hwy i fynd i'r afael â'r elfennau hyn ac elfennau eraill o'r rhaglen frechu barhaus.

Sut y gwnaeth cyrff y GIG gefnogi lles staff yn ystod pandemig COVID-19

- 47 Fe wnaeth fy adolygiad ystyried sut y mae cyrff y GIG wedi cefnogi lles eu staff yn ystod y pandemig, gyda ffocws penodol ar eu trefniadau ar gyfer diogelu staff sy'n wynebu risg uwch oherwydd COVID-19.
- 48 Mae staff y GIG wedi dangos cydnerthedd ac ymroddiad rhyfeddol trwy gydol y pandemig, er eu bod wedi wynebu straeniau enfawr ar eu hiechyd meddwl ac iechyd corfforol.
- 49 Roedd y GIG yng Nghymru eisoes yn wynebu nifer o heriau mewn perthynas â lles staff cyn y pandemig, ac mae'r argyfwng wedi amlygu pwysigrwydd cefnogi iechyd meddwl ac iechyd corfforol gweithlu'r GIG. Trwy fy ngwaith Asesu Strwythuredig, canfûm fod cyrff y GIG wedi symud yn gyflym ar ddechrau'r pandemig i wella mentrau lles i gefnogi staff trwy gyfnod digynsail. Wrth i'r pandemig ddatblygu, canfûm fod cyrff y GIG yng Nghymru wedi rhoi ystod o fesurau ar waith i wella lles staff, megis creu manau gorffwys pwrpasol, cynyddu darpariaeth iechyd meddwl a lles seicolegol, gwella mesurau rheoli ac atal heintiau, a galluogi staff i weithio o bell.
- 50 Fe wnaeth fy ngwaith hefyd fwrw golwg ar sut y gwnaeth cyrff y GIG yng Nghymru amddiffyn staff a oedd yn wynebu risg uwch oherwydd COVID-19. Ymhlith mentrau diogelu eraill, canfûm fod yr holl gyrff wedi cyflwyno Adnodd Asesu Risg COVID-19 Cymru Gyfan ar gyfer y Gweithlu sy'n adnabod y rhai sy'n wynebu risg uwch ac yn rhoi anogaeth i gynnal sgwrs am roi mesurau ychwanegol ar waith i sicrhau bod staff yn cael eu hamddiffyn yn ddigonol. Er bod cyrff y GIG wedi hyrwyddo'r

adnodd asesu ac wedi annog staff i'w gwblhau, roedd cyfraddau cwblhau'n amrywio rhwng cyrff y GIG.

- 51 Er bod yr argyfwng heb os wedi cael effaith sylweddol ar les staff yn y tymor byr, ni ellir tanamcangyfrif yr effeithiau tymor hwy.
- 52 Gyda gweithlu sydd wedi blino'n fwy nag erioed yn emosiynol ac yn gorfforol, rhaid i gyrff y GIG yng Nghymru gadw ffocws ar les staff ac ymgysylltiad â staff i ymgodymu ag effeithiau tymor hwy'r argyfwng. Felly, cyhoeddwyd rhestr wirio i gyd-fynd â'm hadroddiad sy'n nodi rhai o'r cwestiynau y dylai aelodau o Fyrddau yn y GIG fod yn eu gofyn i sicrhau bod gan eu cyrff iechyd drefniadau da i gefnogi lles staff.

Asesiad strwythuredig

- 53 Cafodd fy ngwaith asesu strwythuredig ei ddylunio yng nghyd-destun yr ymateb parhaus i'r pandemig. Fe wnes i sicrhau dull digon pragmatig a pherthnasol i'm helpu i gyflawni fy nghyfrifoldebau statudol, gan hefyd gyfyngu i'r eithaf ar yr effaith ar gyrff y GIG wrth iddynt barhau i ymateb i'r pandemig.
- 54 Fe wnaeth fy nhîm ystyried sut y gwnaeth trefniadau llywodraethu corfforaethol a rheolaeth ariannol addasu dros y flwyddyn, yn ogystal â'r trefniadau cynllunio gweithredol sy'n tanategu datblygiad y Cynllun Blynyddol ar gyfer 2021-22 a'r modd y'i cyflawnir. Rhoddodd yr archwilwyr sylw hefyd i gynnydd a wnaed i fynd i'r afael ag argymhellion blaenorol.

Trefniadau llywodraethu

- 55 Fe wnaeth fy ngwaith ystyried gallu'r Bwrdd Iechyd i gynnal trefniadau llywodraethu cadarn tra'r oedd yn gorfod ymateb i'r heriau digynsail a gyflwynwyd gan y pandemig. Ffocws allweddol y gwaith fu'r trefniadau corfforaethol i sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus. Fe wnaethom hefyd ystyried sut y cafodd busnes a ohiriwyd yn 2020 ei adfer a sut y mae gwersi o'r pandemig yn llunio trefniadau yn y dyfodol ar gyfer sicrhau llywodraethu da ac adferiad parhaus.
- 56 Canfu fy ngwaith fod **gan y Bwrdd Iechyd drefniadau digonol ar waith i gynnal busnes y Bwrdd a Phwyllgorau, ond bod cyfleoedd i asesu effeithiolrwydd y trefniadau hyn. Mae'n sefydlu ei strwythur llywodraethu newydd ac yn cryfhau ei fecanweithiau sicrwydd, ond bydd angen iddo eu monitro a'u hadolygu'n barhaus er mwyn sicrhau eu bod yn gweithredu fel a fwriadwyd. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi mynd trwy gyfnod o drosiant uchel ymhlith ei uwch arweinwyr ar lefel y Bwrdd gan hefyd fod â nifer o leoedd gwag ar gyfer Aelodau Annibynnol. Bydd angen iddo reoli'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r trosiant hwn, yn enwedig o ystyried yr heriau gweithredol sylweddol y mae'n eu hwynebu.**

- 57 Mae'r Bwrdd lechyd wedi profi newidiadau sylweddol i aelodaeth y Bwrdd yn ystod y flwyddyn, y bydd angen eu rheoli'n ofalus i ddarparu sefydlogrwydd o ran arweinyddiaeth a sicrhau cydlyniant y Bwrdd ar adeg pan fo'r Bwrdd lechyd yn wynebu pwysau gweithredol sylweddol.
- 58 Mae gan y Bwrdd lechyd drefniadau digonol ar gyfer y Bwrdd a Phwyllgorau ond mae angen iddo fynd i'r afael â materion sy'n ymwneud â chynnwys ei wefan, a chapasiti a chydnerthedd ei Dîm Cymorth Llywodraethu Corfforaethol. Mae'n sefydlu ei strwythur llywodraethu newydd ac yn bwriadu adolygu ei effeithiolrwydd erbyn mis Ebrill 2022. Mae'r Bwrdd lechyd wedi diwygio Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd ymhellach, yn ogystal â'i strategaeth a dull rheoli risg. Fodd bynnag, bydd sefydlu'r dull newydd yn cymryd amser. Mae'r Bwrdd lechyd yn cryfhau ei drefniadau i gefnogi lles cyflogaion. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i gryfhau prosesau i adrodd ar ansawdd a diogelwch cleifion a thracio argymhellion archwilio mewnol ac allanol.

Rheoli adnoddau ariannol

- 59 Fe ystyriais berfformiad ariannol y Bwrdd, ei reolaethau ariannol a'i drefniadau ar gyfer monitro perfformiad ariannol ac adrodd arno. Canfûm fod **y Bwrdd lechyd wedi cyflawni ei amcanion ariannol a bod ganddo reolaethau a threfniadau monitro ac adrodd ariannol sy'n effeithiol ar y cyfan. Fodd bynnag, bydd angen iddo reoli ei ddiffyg sylfaenol i sicrhau ei gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.**
- 60 Mae'r Bwrdd lechyd wedi llwyddo i gyflawni ei ddyletswyddau ariannol dros y tair blynedd ddiwethaf ac wedi cyrraedd ei darged arbedion diwygiedig er gwaethaf y pandemig. Mae hefyd yn rhagweld y bydd yn adennill costau yn ystod 2021-22. Mae gan y Bwrdd lechyd drefniadau cynllunio ariannol effeithiol, ac mae cynllun ariannol 2021-22 yn adlewyrchu natur eithriadol y pandemig a'r ansicrwydd o ran ymateb ac adfer.
- 61 Mae effaith barhaus COVID-19 wedi peri i'r Bwrdd lechyd ddiwygio'i darged arbedion gwreiddiol o £33 miliwn i £16.6 miliwn. O ganlyniad, mae'r diffyg ariannol sylfaenol a ddygwyd ymlaen o 2020-21 o £20.8 miliwn yn dal i fodoli ac ni fydd yn gwella yn ystod 2021-22 oherwydd pwysau o ran costau yn ystod y flwyddyn a phwysau ariannol parhaus. Mae hyn yn risg i gynaliadwyedd ariannol y Bwrdd lechyd gan y bydd angen cyflawni arbedion mewn blynyddoedd yn y dyfodol i leihau'r diffyg sylfaenol.
- 62 Mae gan y Bwrdd lechyd reolaethau a threfniadau monitro ac adrodd ariannol sy'n effeithiol ar y cyfan.

Trefniadau cynllunio gweithredol

- 63 Fe wnaeth fy ngwaith ystyried trefniadau cynllunio gweithredol y Bwrdd Iechyd a oedd yn tanategu'r Cynllun Blynyddol ar gyfer 2021-22.
- 64 Canfûm fod **gan y Bwrdd Iechyd drefniadau cynllunio rhesymol sy'n gyson â strategaethau corfforaethol a rhanbarthol ehangach. Er bod y Cynllun Blynyddol yn darparu eglurder ynghylch amcanion strategol y Bwrdd Iechyd, nid yw'n cynnwys y cerrig milltir targed y mae eu hangen i alluogi monitro effeithiol i ddigwydd. Bu oedi gyda chynlluniau i gyflwyno fframwaith monitro a deilliannau oherwydd y pandemig, gan arwain at graffu a sicrwydd cyfyngedig ar lefel y Bwrdd mewn perthynas â'r modd y cyflawnir y blaenoriaethau yn y Cynllun Blynyddol.**
- 65 Mae gan y Bwrdd Iechyd drefniadau gweddol effeithiol ar gyfer datblygu a chyflwyno'r Gynllun Blynyddol. Mae'r Cynllun Blynyddol ar gyfer 2021-22 yn ymgorffori gwersi o'r pandemig ac yn nodi dull strategol o ddarparu gofal iechyd yn y rhanbarth. Mae'n cynnwys amcanion strategol clir a danatgier gan gasgliad o ddeilliannau a mesurau i'w cyflawni.
- 66 Fodd bynnag, nid yw'n cynnwys dyddiadau targed a cherrig milltir i alluogi'r Bwrdd Iechyd i fonitro a thracio cynnydd yn erbyn yr amryw fesurau a sicrhau bod y blaenoriaethau a'r deilliannau bwriadedig yn cael eu cyflawni. Er bod y Bwrdd Iechyd yn datblygu fframwaith monitro a deilliannau, nid yw'r gwaith hwn wedi cael ei gwblhau oherwydd y pandemig. O ganlyniad, ceir craffu a sicrwydd cyfyngedig o hyd ar lefel y Bwrdd mewn perthynas â'r modd y cyflawnir y blaenoriaethau yn y Cynllun Blynyddol.

Gwasanaethau Radioleg: Diweddariad ar y Cynnydd

- 67 Fel rhan o'm rhaglen o waith archwilio lleol, rwyf wedi adrodd ar Wasanaethau Radioleg y Bwrdd Iechyd a'r cynnydd a wnaed i fynd i'r afael ag argymhellion o'n hadroddiad lleol yn 2017 a chenedlaethol yn 2018 ar wasanaethau radioleg.
- 68 Canfûm fod y **Bwrdd Iechyd wedi gwella'r ffordd y mae'n cynllunio ac yn darparu gwasanaethau radioleg yn sylweddol trwy arweinyddiaeth gref a defnyddio proses o fodelu'r galw a chapasiti i ganfod a gweithredu datrysiadau i ymateb i'r galw cynyddol a newidiadau i'r modd y darperir gwasanaethau ac i lwybrau cleifion.**
- 69 Barnais fod y Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd da o ran rhoi fy argymhellion blaenorol ar waith am y rhesymau canlynol:
- mae Ysbyty Athrofaol y Faenor wedi arwain at offer a chapasiti delweddu cynyddol ar gyfer radioleg. Cyn i'r ysbyty gael ei agor, fe wnaeth y Bwrdd Iechyd leihau amseroedd aros trwy ddefnyddio capasiti ychwanegol a ddarparwyd trwy wasanaethau ar gontract allanol ac mae'n dal i ddefnyddio'r gwasanaethau hyn mewn ymateb i amseroedd aros cynyddol a achoswyd gan COVID-19.

- mae'r gwasanaeth wedi datblygu cynlluniau ategol i weithredu'r newidiadau i'r modd y darperir gwasanaethau ac i lwybrau cleifion a ddeilliodd o agor Ysbyty Athrofaol y Faenor.
- ceir tîm arwain cryf o fewn y gyfarwyddiaeth radioleg sydd â gweledigaeth glir i lywio datrysiadau a gwelliannau arloesol.
- mae'r gyfarwyddiaeth radioleg wedi llwyddo i recriwtio i swyddi radiograffwyr, ac mae newidiadau i batrymau gweithio staff ac oriau gweithredu cynyddol ar gyfer radioleg wedi gwella cynaliadwyedd gwasanaethau delweddu.
- lle mae heriau'n dal i fodoli o ran recriwtio radiolegwyr, mae'r Bwrdd Iechyd wedi ceisio cau'r bwch o ran adnoddau'n rhannol â rolau uwch ymarferwyr radiograffeg.
- mae gan y gyfarwyddiaeth radioleg berthnasoedd da â chyfarwyddiaethau eraill ac mae'n cyfathrebu'n rheolaidd gyda hwy i oleuo'r galw a chapasiti, ac i sicrhau blaenoriaethu priodol wrth atgyfeirio cleifion ar gyfer delweddu diagnostig.
- ceir trefniadau priodol i sicrhau bod perfformiad yn cael ei fonitro'n weithredol.

Fodd bynnag, wrth i wasanaethau ehangach ddechrau adfer o'r pandemig yn awr, gallai galw a ataliwyd o ganlyniad i fynediad gohiriedig at driniaeth greu heriau mewn gwasanaethau radioleg. Felly bydd angen i'r Bwrdd Iechyd wneud yn siŵr ei fod yn goruchwyllo'r risg hon a bod ei wasanaethau radioleg yn gallu gwneud y cyfraniad angenrheidiol at adferiad gwasanaethau ac ateb y galw.

Atodiad 1

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Arddangosyn 2: adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r adroddiadau a gyhoeddwyd ar y Bwrdd Iechyd yn 2021.

Adroddiad	Dyddiad
Adroddiadau archwilio ariannol	
Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol	Mehefin 2021
Barn ar y Datganiadau Ariannol	Mehefin 2021
Adendwm i'r Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol	Rhagfyr 2021
Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol y Cronfeydd Elusennol	Ionawr 2022
Adroddiadau archwilio perfformiad	
Ei Wneud yn Wahanol, Ei Wneud yn Iawn? (Themâu, gwersi a chyfleoedd Cymru Gyfan sy'n codi o Aseidiadau Strwythuredig 2020 mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r GIG yn ystod COVID-19)	Ionawr 2021
Profi, Orlhain, Diogelu yng Nghymru: Trosolwg o'r Cynnydd Hyd Yma	Mawrth 2021
Trefniadau Llywodraethu Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru	Mai 2021

Adroddiad	Dyddiad
Gweithredu rhaglen frechu COVID-19 yng Nghymru	Mehafin 2021
Gwasanaethau Radioleg: Diweddariad ar Gynnydd	Hydref 2021
Gofalu am y Gofalwyr? (Themâu, gwersi a chyfleoedd Cymru Gyfan sy'n codi o Aseidiadau Strwythuredig 2020 mewn perthynas â lles staff yn ystod COVID-19)	Hydref 2021
Aseiad Strwythuredig 2021	Ionawr 2022
Arall	
Cynllun Archwilio 2021	Mawrth 2021
Cynllun Archwilio'r Cronfeydd Elusennol 2021	Ionawr 2022

Roedd fy rhaglen ehangach o astudiaethau gwerth-am-arian cenedlaethol yn 2021 yn cynnwys adolygiadau a oedd yn canolbwyntio ar y GIG a thestunau sy'n rhychwantu'r sector cyhoeddus cyfan. Ariennir yr astudiaethau hyn yn nodweddiadol trwy Gronfa Gyfunol Cymru ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gefnogi ei waith o ran craffu ar wariant cyhoeddus. Mae'r adroddiadau ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Arddangosyn 3: gwaith archwilio perfformiad sy'n dal ar y gweill

Ceir nifer o archwiliadau o berfformiad sy'n dal ar y gweill yn y Bwrdd Iechyd. Dangosir y rhain yn y tabl canlynol, gyda'r dyddiadau pan amcangyfrifir y bydd y gwaith yn cael ei gwblhau.

Adroddiad	Dyddiad cwblhau a amcangyfrifir
Gofal heb ei drefnu	Cam 1 – Chwefror 2022 Amseriad gwaith pellach sydd wedi'i gynnwys fel rhan o gynllun 2022 heb ei gadarnhau eto.
Orthopaedeg	Mawrth 2022
Llywodraethu Ansawdd	Chwefror 2022
Adolygiad o Drefniadau Effeithlonrwydd	Ebrill 2022

Atodiad 2

Ffi archwilio

Roedd Cynllun Archwilio 2021 yn nodi'r ffi archwilio arfaethedig o £373,146 (heb gynnwys TAW). Mae fy amcangyfrif diweddaraf o'r ffi wirioneddol, ar y sail bod peth gwaith yn dal i fod ar y gweill, yn gyson â'r ffi a nodwyd yn yr amlinelliad.

Atodiad 3

Risgiau archwilio ariannol

Arddangosyn 4: risgiau archwilio ariannol

Roedd fy Nghynllun Archwilio ar gyfer 2021 yn nodi'r risgiau archwilio ariannol ar gyfer yr archwiliad o ddatganiadau ariannol y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21. Mae'r tabl isod yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut yr aethpwyd i'r afael â hwy fel rhan o'r archwiliad.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
Mae'r risg y gallai rheolwyr wrthwneud rheolaethau'n bresennol ym mhob endid. O ystyried y ffordd anrhagweladwy y gallai gwrthwneud o'r fath ddigwydd, tybir bod hon yn risg arwyddocaol [ISA 240.31-33].	Bydd y tîm archwilio yn: <ul style="list-style-type: none">• profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol;• adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu ar gyfer gwyrdueddiadau; ac yn• gwerthuso'r sail resymegol ar gyfer unrhyw drafodion arwyddocaol y tu allan i gwrs arferol busnes;	Ar sail sampl fe wnaethom brofi cofnodion dyddlyfr ac amcangyfrifon cyfrifyddu ac ni chanfuom unrhyw dystiolaeth bod rheolwyr wedi gwrthwneud rheolaethau. Roeddem wedi'n hargyhoeddi nad oedd unrhyw wall perthnasol yn y cyfrifon.
Ceir risg arwyddocaol y byddwch yn methu â chyflawni eich dyletswydd ariannol gyntaf i fantoli'r cyfrifon dros gyfnod o dair blynedd. Yn dilyn dyraniad cyllid 'Sefydlogrwydd Ariannol' craidd ar gyfer COVID-19 gan Lywodraeth Cymru o	Bydd y tîm archwilio'n canolbwyntio'i waith profi ar agweddau ar y datganiadau ariannol a allai gynnwys gwyrduedd adrodd.	Fe wnaethom amrywiaeth o waith archwilio i ddarparu sicrwydd ynghylch y risg o wyrduedd i sicrhau bod y sefyllfa wirioneddol ar ddiwedd y flwyddyn yn gywir ac yn deg. Roedd hyn yn cynnwys: <ul style="list-style-type: none">• gwaith manwl i brofi sampl o drafodion bob ochr i ddiwedd y flwyddyn i sicrhau eu

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>£70m a dyraniadau COVID-19 pellach o £52m, ynghyd ag osgoi rhai costau oherwydd COVID-19, mae'r sefyllfa ym mis 11 yn dangos gwarged ar gyfer y flwyddyn hyd yma o £0.176 miliwn a rhagolygon y bydd costau'n cael eu hadennill erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn, ar y cyd â sefyllfaoedd alldro 2018-19 a 2019-20 yn arwain at ragfynegi gwarged o £0.267 miliwn. Pe baech yn methu â chyflawni'r ddyletswydd ariannol hon, byddem yn gosod adroddiad o sylwedd ar y datganiadau ariannol yn amlygu'r methiant ac yn amodi eich barn am reoleidd-dra. Mae eich pwysau ariannol cyfredol yn cynyddu'r risg y gallai dyfarniadau ac amcangyfrifon rheolwyr fod yn wyrdueddol mewn ymgais i gyflawni'r ddyletswydd ariannol.</p>		<p>bod wedi'u cofnodi yn y cyfnod cyfrifyddu cywir. Roedd ffocws y gwaith yma ar y meysydd â'r risg fwyaf.</p> <ul style="list-style-type: none"> sicrhau bod amcangyfrifon cyfrifyddu wedi'u paratoi ar sail resymol a'u bod yn cael eu hategu gan ddyfarniadau cyfrifyddu priodol. <p>Roeddem wedi'n hargyhoeddi nad oedd unrhyw wall perthnasol yn y cyfrifon.</p>
<p>Mae argyfwng cenedlaethol COVID-19 yn parhau ac fe allai'r pwysau ar adnoddau staff a phwysau gweithio o bell effeithio ar baratoi</p>	<p>Byddwn yn trafod eich proses cau cyfrifon a threfniadau monitro ansawdd gyda'r tîm paratoi cyfrifon ac yn monitro'r broses paratoi cyfrifon. Byddwn yn</p>	<p>Fe wnaethom gynnal cyswllt cyson â'r Tîm Cyllid er mwyn deall y broses paratoi cyfrifon, ac unrhyw newid a wnaed i'r broses hon o ganlyniad i Bandemig COVID-19.</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>ac archwilio'r cyfrifon. Ceir risg y bydd ansawdd y cyfrifon a'r papurau gwaith ategol yn cael ei beryglu gan arwain at fwy o wallau. Gallai trefniadau monitro ansawdd gael eu peryglu oherwydd materion amseru a/neu argaeledd adnoddau.</p>	<p>helpu i adnabod meysydd lle gall fod bylchau mewn trefniadau.</p>	<p>Fe wnaethom ein hargyhoeddi ein hunain bod y Tîm Cyllid wedi gwneud trefniadau da er mwyn darparu set gywir o ddatganiadau ariannol a oedd o ansawdd da.</p>
<p>Bydd y ffrydiau cyllid a gwariant cynyddol yn 2020-21 i ymdrin â phandemig COVID-19 yn cael effaith sylweddol ar y risgiau o gamddatganiadau perthnasol, ar drefn ein harchwiliad ac ar ein dull o'i gyflawni. Mae enghreifftiau o faterion yn cynnwys cyfrifyddu ar gyfer agor Ysbyty Athrofaol y Faenor yn gynnar; risgiau o ran rheoleidd-dra mewn perthynas â gwariant ychwanegol; prisio rhestrau eiddo ar ddiwedd y flwyddyn, gan gynnwys Eiddo, Offer a Chyfarpar; ac amcangyfrif balansau gwyliau blynyddol.</p>	<p>Byddwn yn adnabod y materion allweddol a'r risgiau cysylltiedig ac yn cynllunio ein gwaith i gael y sicrwydd y mae ei angen ar gyfer ein harchwiliad.</p>	<p>Fe wnaethom amrywiaeth o waith archwilio i adnabod yr holl ffrydiau cyllid a gwariant ychwanegol a oedd yn ddisgwyliedig yn y cyfrifon trwy gynnal cyswllt â'r Tîm Cyllid a Llywodraeth Cymru.</p> <p>Darparwyd canllawiau canolog i roi cymorth i archwilio'r maes cymhleth hwn.</p> <p>Fe wnaethom ein hargyhoeddi ein hunain nad oedd gwall perthnasol yn yr incwm a gwariant ychwanegol a'u bod wedi'u dosbarthu'n gywir yn y cyfrifon.</p>
<p>Lle mae balansau stoc ar ddiwedd y flwyddyn yn berthnasol i'r datganiadau ariannol, mae ISA501 – Tystiolaeth Archwilio –</p>	<p>Byddwn yn cynnal trafodaethau parhaus gyda'r tîm cyllid i fonitro'r balansau stoc diwedd blwyddyn a ragwelir ac yn cynllunio ein gwaith i</p>	<p>Fe gawsom dystiolaeth archwilio briodol i gadarnhau'r balansau stoc diwedd blwyddyn ac fe wnaethom ein hargyhoeddi ein hunain</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>Ystyriaethau penodol ar gyfer eitemau penodol, yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr fod yn bresennol yn y cyfrif stoc ffisegol ar ddiwedd y flwyddyn. Oherwydd polisi Archwilio Cymru mewn ymateb i'r pandemig, nid yw staff archwilio'n gallu gweithio ar safleoedd cleientiaid ac felly nid ydynt yn gallu bod yn bresennol mewn cyfrifon stoc ffisegol. O ganlyniad, lle mae balansau stoc ar ddiwedd y flwyddyn yn berthnasol a bod archwilwyr yn methu â bod yn bresennol yn y cyfrif stoc ffisegol ar ddiwedd y flwyddyn, bydd yr archwilydd yn addasu'r farn yn adroddiad yr archwilydd yn unol ag ISA701 – Cyfleu materion allweddol yn adroddiad yr archwilydd annibynnol.</p>	<p>gael y sicrwydd y mae ei angen ar gyfer ein harchwiliad. Lle mae'r balans stoc diwedd blwyddyn yn berthnasol a ninnau'n methu â chydymffurfio â gofynion ISA501, byddwn yn pennu'r effaith ar yr adroddiad archwilio ac yn trafod ein barn archwilio addasedig arfaethedig gyda swyddogion/rheolwyr.</p>	<p>nad oedd y balansau stoc ar ddiwedd y flwyddyn yn berthnasol.</p>
<p>Dechreuodd Gwasanaethau Gwybodeg GIG Cymru roi'r system Fferylliaeth Ysbytai WellSky newydd ar waith yn raddol o fis Tachwedd 2020 ar draws cyrff iechyd Cymru a bwriedir i'r broses gael ei chwblhau ym mis</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r broses ar gyfer trosglwyddo'r data i system WellSky a'r rheolaethau a oedd yn eu lle, i sicrhau bod balansau agoriadol yn fan cychwyn cywir i barhau i gyfrifo trwybwn ariannol gwariant yn system newydd WellSky</p>	<p>Fe wnaethom ein hargyhoeddi ein hunain bod y broses ar gyfer trosglwyddo'r data i system WellSky a'r rheolaethau a oedd yn eu lle, i sicrhau bod y balansau agoriadol yn fan cychwyn cywir i barhau i gyfrifo trwybwn ariannol gwariant yn system</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>Gorffennaf 2021 (yn amodol ar yr amhariadau o ganlyniad i bandemig COVID-19). Rhoddwyd system WellSky ar waith yn BIP Aneurin Bevan ym mis Tachwedd 2020. Bydd y balansau gwariant ariannol ar gyfer cyffuriau, meddyginiaethau ac eitemau fferyllol eraill mewn ysbytai sy'n llifo trwy system WellSky yn berthnasol i'r Bwrdd lechyd. Cafodd y broses o drosglwyddo data o'r hen system fferylliaeth ysbytai i WellSky ei chwblhau â llaw gan y Bwrdd lechyd cyn i'r system newydd fynd yn fyw ar 9 Tachwedd 2020, ac roedd y cyfrifoldeb am ddylunio a gweithredu rheolaethau effeithiol ar y broses drosglwyddo'n gorwedd gyda'r Bwrdd lechyd.</p>		<p>newydd WellSky yn briodol.</p>
<p>Mae'r broses o roi menter 'y cynllun yn talu' ar waith mewn perthynas â threfniadau treth pensiwn y GIG ar gyfer staff clinigol yn dal i fynd rhagddi. Y llynedd fe gynhwysom baragraff Pwyslais ar</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r dystiolaeth flwyddyn yn ddiweddarach mewn perthynas â defnyddio'r cynllun a'r angen am ddarpariaeth, a'r effaith ganlyniadol ar y farn ynghylch rheoleidd-dra.</p>	<p>Fe wnaethom ein hargyhoeddi ein hunain bod y datgeliad ynghylch y rhwymedigaeth ddigwyddiadol a wnaed yn y cyfrifon yn briodol. Roedd paragraff Pwyslais ar Fater mewn perthynas â'r mater hwn wedi'i</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>Fater yn y farn archwilio a oedd yn tynnu sylw at eich datgeliad ynghylch y rhwymedigaeth ddigwyddiadol. Fodd bynnag, pe bai unrhyw wariant yn ystod y flwyddyn, byddem yn ystyried ei fod yn afreolaidd gan y byddai'n groes i ofynion Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru.</p>		<p>gynnwys yn yr adroddiad archwilio.</p>
<p>Oherwydd pandemig COVID-19 ac yng ngoleuni Deddf y Coronafeirws 2020, mae'n ofynnol i gyrrff iechyd ledled Cymru gronni ar gyfer gwyliau blynyddol nas cymerwyd ar 31 Mawrth 2021. Mae Grŵp Cyfrifyddu Technegol Cymru Gyfan wedi cwrdd i gytuno ar fethodoleg gyffredin i'w defnyddio, a bydd y cyfrifiadau yn seiliedig ar hyn ar gyfer pob corff iechyd yn cael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru. Disgwylir y bydd y cronid gwyliau blynyddol gwirioneddol yn cael ei ariannu er nad yw hyn wedi cael ei gadarnhau. Bydd y balans gwyliau blynyddol cronus yn berthnasol i gyfrifon y</p>	<p>Bydd y tîm archwili oyn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asesu priodoldeb y fethodoleg arfaethedig ar gyfer cyfrifo'r cronid; ac yn • profi i sicrhau bod yr amcangyfrif wedi cael ei gyfrifo yn unol â'r fethodoleg y cytunwyd arni. 	<p>Fe wnaethom ein hargyhoeddi ein hunain bod y fethodoleg a gynigiwyd i gyfrifo'r cronid gwyliau blynyddol yn briodol a bod yr amcangyfrif o'r cronid wedi'i gyfrifo yn unol â'r fethodoleg arfaethedig.</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a'r canlyniad
<p>Bwrdd Iechyd ar gyfer 2020-21 ac o ran y sefyllfa ar 31 Ionawr 2021, mae'r Bwrdd Iechyd wedi amcangyfrif bod y cronriad yn £20.3 miliwn.</p>		
<p>Gohiriwyd cyflwyno IFRS 16 Prydlesi tan 1 Ebrill 2022 a gallai fod risgiau i'w rhoi ar waith. Mae gofyn gwneud gwaith sylweddol i nodi prydlesi a gallai argyfwng cenedlaethol COVID-19 achosi risgiau i'w rhoi ar waith.</p>	<p>Bydd y tîm archwilio'n gwneud peth gwaith cynnar i adolygu parodrwydd ar gyfer cyflwyno IFRS 16 Prydlesi.</p>	<p>O ganlyniad i bandemig COVID-19, gohiriwyd rhoi IFRS 16 ar waith tan 2021-22. Byddwn yn gwneud y gwaith hwn y flwyddyn nesaf. Fodd bynnag, fe gynhaliom ni drafodaethau rhagarweiniol ynglŷn â'r cynnydd o ran parodrwydd ar gyfer IFRS16</p>

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.